

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/106/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1117218774
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1117218774.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov Mgr. Patricie Skotnickej a JUDr. Alexandry Hanusovej v spore žalobcu: žalobcu: O. V., W..Y..R., H.: XX XXX XXX, V. XXX, V., zastúpeného FALIS & Partners s.r.o., IČO: 51 769 654, Lermontovova 14, Bratislava, proti žalovanému: V., W..Y..R., H.: XX XXX XXX, V. XX, O., o zaplatenie 8.341,63 eura s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 28.09.2018, č.k. 11Csp/46/2017-96, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti o zaplatenie sumy 7.857,63 eura spolu s príslušenstvom p o t v r d z u j e a vo zvyšnej zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že zmluvou o úvere č. XXXXXXXXXX, uzavretou medzi pôvodnou žalobkyňou a žalovaným dňa 17.06.2010 poskytol žalovaný pôvodnej žalobkyňi finančné prostriedky v sume 1.400 eur, za celkovú odplatu označenú ako „príslušný úrok“ v sume 1.348 eur, čo predstavuje ročný úrok vo výške 96,27 %. Zmluvou o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 25.08.2010 žalovaný poskytol pôvodnej žalobkyňi úver v sume 350 eur, za odplatu v sume 346 eur, čo predstavuje ročný úrok vo výške 98,84 %, zmluvou o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 10.08.2009 jej žalovaný poskytol úver v sume 800 eur, za celkovú odplatu v sume 1.995,24 eura, t.j. za ročný úrok vo výške 92,49 %, zmluvou o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 20.08.2015 jej poskytol formou úveru sumu 500 eur, za celkovú odplatu 984 eur, čo predpokladalo ročný úrok vo výške 96,79 % a napokon zmluvou o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 19.02.2009 jej poskytol úver v sume 350 eur, za ktorý pôvodná žalobkyňa zaplatila celkovo sumu 696 eur, pri ročnom úroku vo výške 98,84 %; pôvodná žalobkyňa čerpala všetky úvery ako fyzická osoba, pre svoju osobnú potrebu. Podľa mienky pôvodnej žalobkyne zmluvy o úvere obsahovali väčšie množstvo ustanovení, ktoré možno kvalifikovať ako neprijateľné zmluvné podmienky, ako aj ustanovenia rozporné so zákonom a dobrými mravmi, za ktoré označila tie, týkajúce sa odplaty za poskytnuté úvery (príslušný poplatok). Zmluvne dohodnutá odplata totiž viac ako 100 násobne prevýšila odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch, čo je v priamom rozpore s ustanovením § 53 ods. 6 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“).

3. Pokiaľ išlo o obsahové náležitosti jednotlivých úverových zmlúv pôvodná žalobkyňa uviedla, že v zmluvách č. XXXXXXXXXX, č. XXXXXXXXXX a č. XXXXXXXXXX absentovali údaje podľa § 9 ods. 2, písm. a), f), i), j) a y) zákona 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“) a zmluvy č. XXXXXXXXXX a č. XXXXXXXXXX

neobsahovali náležitosti podľa § 4 ods. 2, písm. g), h), i) a j), zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z.z.“), čo malo za následok sankciu v podobe bezúročnosti a bez poplatkovosti poskytnutých úverov. Vzhľadom na absenciu podstatných obligatórnych náležitostí v úverových zmluvách mal preto žalovaný nárok len na vrátenie ním poskytnutej istiny, čo pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX predstavuje sumu 5.091,08 eura, pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX sumu 1.225,31 eura, pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX sumu 1.195,24 eura, zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX sumu 346 eur a pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX sumu 484 eur, spolu sumu 8.341,63 eura, ktorej vrátenia sa pôvodná žalobkyňa domáhala podľa zásad o bezdôvodnom obohatení.

4. Súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania sa ako primárnou otázkou zaoberal povahou právneho vzťahu medzi sporovými stranami, ktorý po posúdení jednotlivých úverových zmlúv ustálil ako vzťah spotrebiteľský. Svoj názor odobril poukazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. ÚS 329/2013, ako aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3MCdo 14/2014. Pokiaľ išlo o konkrétne zmluvy uzavreté sporovými stranami konajúci súd uviedol, že ich uzavretie iniciovala pôvodná žalobkyňa, pričom tieto podpísala slobodne, vážne, zrozumiteľne a bez tiesne. Samotné čerpanie viacerých úverov naraz zhodnotil ako nedostatočné zváženie ekonomickej situácie pôvodnej žalobkyne, navyiac v situácii, keď jej bol rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo dňa 27.09.2018 priznaný starobný dôchodok v sume 322,50 eura brutto, od roku 2004; pôvodná žalobkyňa mala byť preto bdela nad svojimi právami a tieto chrániť, a nie sa dostať neuvážene do „úverového kolotoča“.

5. Súd prvej inštancie sa následne zaoberal vznesenou námietkou premlčania zo strany žalovaného, pričom vyhodnotil nárok vyplývajúci zo:

1/ zmluvy o úvere č. XXXXXXXX, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 350 eur, za odplatu v sume 346 eur, za premlčaný v objektívnej a subjektívnej premlčacej dobe dňom 20.02.2013, keď pôvodná žalobkyňa sa zaviazala splatiť úver v 12-tich mesačných splátkach po á 58 eur, počnúc od 20.03.2009, a teda splátky úveru mali byť splatené dňa 20.02.2010;

2/ zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 800 eur, za odplatu v sume 700 eur, za premlčaný v objektívnej a subjektívnej premlčacej dobe dňom 11.06.2013, keďže pôvodná žalobkyňa sa zaviazala splatiť úver v 12-tich mesačných splátkach po á 125 eur, počnúc od 11.08.2009;

3/ zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 1.400 eur, za odplatu v sume 1.348 eur, za premlčaný v objektívnej a subjektívnej premlčacej dobe dňom 24.06.2013, keďže pôvodná žalobkyňa sa zaviazala splatiť úver v 12-tich mesačných splátkach po á 229 eur, počnúc od 24.07.2010; avšak v spise sa nachádzala listina o tom, že pôvodná žalobkyňa uhradila úver dňa 05.01.2012, a teda k premlčaniu došlo najneskôr dňa 05.01.2015; 4/ zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 350 eur, za odplatu v sume 346 eur, za premlčaný v objektívnej a subjektívnej premlčacej dobe dňom 24.08.2013, keďže pôvodná žalobkyňa sa zaviazala splatiť úver v 12-tich mesačných splátkach po á 58 eur, počnúc od 24.09.2010; avšak v spise sa nachádzala listina o tom, že predmetný úver uhradila pôvodná žalobkyňa dňa 05.01.2012, a preto k premlčaniu došlo najneskôr dňa 05.01.2015. Pokiaľ išlo o nárok vyplývajúci zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 500 eur, za odplatu v sume 484 eur, celkovo 984 eur, v 12-tich mesačných splátkach po á 82 eur, počnúc od 25.09.2015, tento nepovažoval konajúci súd za premlčaný. Avšak, vzhľadom na to, že pôvodná žalobkyňa zobrala na vedomie hodnotu RPMN ku dňu podpisu zmluvy vo výške 24,67 %, dospel k záveru, že pokiaľ sa domnievala, že zmluva je pre ňu nevýhodná, mala možnosť od nej odstúpiť v lehote 14 kalendárnych dní od jej uzatvorenia.

6. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s argumentáciou pôvodnej žalobkyne o tom, že sa o skutočnostiach zakladajúcich bezdôvodné obohatenie dozvedela od svojho zástupcu po porade dňa 06.07.2017, čo malo vyplývať z plnomocenstva udeleného spotrebiteľskému združeniu. Poukázal na to, že pri práve na vydanie bezdôvodného obohatenia platí, že sa vyžaduje skutočná vedomosť oprávneného o tom, že sa niekto na jeho úkor obohatil, a preto nie je rozhodujúce, či sa oprávnený (pôvodná žalobkyňa) mohol o získaní obohatenia na jeho úkor dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti aj skôr. Naproti tomu, plynutie objektívnej premlčacej doby nevyžaduje subjektívnu vedomosť o bezdôvodnom obohatení, keďže pri ňom je rozhodujúci deň, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie konštatoval, že pôvodná žalobkyňa nepreukázala ani splnenie podmienok pre uplynutie objektívnej 10-ročnej premlčacej doby, keďže nepreukázala, že by žalovaný mal úmysel sa bezdôvodne obohacovať vo vzťahu k plneniu z úverovej zmluvy a že by tento úmysel existoval už

v čase získania bezdôvodného obohatenia. Podľa jeho mienky nepostačovali len tvrdenia pôvodnej žalobkyne o nedobromyseľnosti žalovaného pri poskytovaní úverov, resp. o jeho konaní v rozpore s dobrými mravmi, pričom ani absencia podstatných obsahových náležitostí v úverových zmluvách nemala za následok plynutie 10-ročnej premlčacej doby; pôvodná žalobkyňa mala totiž možnosť oboznámiť sa s relevantnými právnymi predpismi, a teda mala možnosť neoprávnené úroky alebo poplatky nezaplatiť. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal i na zásadu „právo patrí bdelym, pozorným, ostražitým, opatrným a starostlivým“, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas, s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou.

7. Pokiaľ obe strany sporu poukazovali na rozhodnutia iných všeobecných súdov v obdobných, príp. v skutkovo rovnakých veciach, súd prvej inštancie sa týmito necítil byť obmedzený, a už vôbec nie viazaný, nakoľko mohol byť viazaný len právnym názorom inštančne vyššieho súdu rozhodujúceho o odvolaní voči rozsudku v konkrétnej veci. Zároveň doplnil, že právnou úpravu ochrany spotrebiteľa nemožno vykladať tak, že by spotrebiteľ stratil akúkoľvek zodpovednosť za svoje konanie. Aj spotrebiteľ ako osoba plne disponujúca právnou spôsobilosťou musí v prípade uzavretia spotrebiteľskej zmluvy rešpektovať zásadu pacta sunt servanda a musí niesť plnú zodpovednosť nielen za svoje neuvážené ekonomické konanie, ale aj za zavinenú neznalosť a nechotu zistiť zmluvné podmienky a následky z nich plynúce. Tieto úvahy pritom zohľadnil pri posudzovaní nároku pôvodnej žalobkyne, ktorá, hoci v rozhodnom období nezhľadila dostatočne svoje ekonomické možnosti, musí niesť následky svojho postupu. Poskytovanie absolútnej a bezbrehej ochrany spotrebiteľovi by totiž znamenalo popretie zásady zmluvnej voľnosti vyjadrenej v článku 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky; v každom konkrétnom spotrebiteľskom spore treba preto aplikovať princíp proporcionality a hľadať vyváženosť a spravodlivosť.

8. Z vyššie uvedených dôvodov, za súčasnej aplikácie ustanovení § 2 písm. a), § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 258/2001 Z.z., § 9 ods. 2, § 11 zákona č. 129/2010 Z.z., § 107 ods. 1 a 2, § 451 ods. 1, 2 a § 456 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie žalobu pôvodnej žalobkyne ako nedôvodnú zamietol.

9. O náhrade trov konania rozhodol konajúci súd podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) a v spore úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania.

10. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie pôvodná žalobkyňa z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) C.s.p. Namietala, že konajúci súd neprihliadal na jej argumentáciu, podľa ktorej sa žalovaný na jej úkor úmyselne bezdôvodne obohatil, a preto bolo na mieste uplatniť objektívnu 10-ročnú premlčaciu dobu. Poukázala na to, že žalovaný ako poskytovateľ finančnej služby nekonal voči nej od začiatku úverových vzťahov čestne, keďže jej dal na podpis vopred pripravené formulárové zmluvy, v ktorých, zaznačiac kolónku o čerpaní úveru na výkon povolania, sa snažil vedome obchádzať ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z. tak, aby sa tieto javili ako nespotebiteľské; v čase uzatvárania predmetných úverových zmlúv bola pritom poberateľkou starobného dôchodku, a teda žiadne povolanie nevykonávala. Pôvodná žalobkyňa preto považovala označenie kolónky úveru „na povolanie“ za úmyselné porušenie zákona a nekalú obchodnú praktiku žalovaného, ktorá spolu s požiadavkou odplaty za poskytnutý úver vo výške cca 92 % ročne, nemôže požívať právnou ochranu a je v rozpore s dobrými mravmi. Pôvodná žalobkyňa ďalej uviedla, že žalovaný v úverových zmluvách neuviedol hodnotu RPMN, čím jej znemožnil porovnať výhodnosť úverov na trhu oproti iným produktom. Také opomenutie obsahovej náležitosti v úverovej zmluve nemohlo podľa nej nastať len v rovine nedbanlivosti, ale nasvedčovalo jeho úmyselnému konaniu. V občiansko-právnych vzťahoch sa pritom za úmysel považuje nielen úmysel priamy, ale i nepriamy, pri ktorom strana vedela, že svojím konaním môže porušenie alebo ohrozenie práva spôsobiť a pre prípad, že ho spôsobí, bola s tým uzrozumená. Žalovaný ako nebankový subjekt poskytujúci finančné služby spotrebiteľom nepochybne vedel o spotrebiteľskej legislatíve zameranej na ochranu spotrebiteľa ako slabšej strany, ako aj o tom, že neuvedením podstatných náležitostí v úverových zmluvách porušuje ustanovenia zákona č. 258/2001 Z.z. Zdôraznila, že toto porušenie je o to závažnejšie, že žalovaný zneužil jej postavenie ako dôchodkyne.

11. Vo vzťahu k zmluve o úvere č. XXXXXXXXXX, z ktorej uplatnený nárok súd prvej inštancie nepovažoval za premlčaný, pôvodná žalobkyňa namietala nepreskúmateľnosť odôvodnenia rozsudku v tejto časti. Súd prvej inštancie, bez skúmania, či dojednaná odplata neprevyšuje najvyššiu prípustnú

výšku odplaty a či úverová zmluva obsahuje všetky podstatné náležitosti, totiž len bez ďalšieho skonštatoval, že pokiaľ sa domnievala, že táto úverová zmluva je pre ňu nevýhodná, mohla od nej odstúpiť; následne žalobu v tejto časti zamietol.

12. Pôvodná žalobkyňa uzavrela, že, i napriek nízkemu dôchodku a úžernickej odplate, ktorú od nej žalovaný požadoval a napokon aj prijal, všetky úvery riadne splatila.

13. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu pôvodnej žalobkyne uviedol, že sa dostatočne vyjadril ku všetkým relevantným skutočnostiam, na ktorých i v tejto fáze konania zotrval, a preto navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov konania.

14. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, prejednal odvolanie pôvodnej žalobkyne bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že jej odvolanie je čiastočne dôvodné. Odvolací súd rozsudok verejne vyhlásil dňa 24.09.2020 (§ 378 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.).

15. Keďže pôvodná žalobkyňa po podaní odvolania podaním zo dňa 09.05.2019 oznámila, že zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 01.10.2018 postúpila pohľadávku v sume 8.341,63 eura s prísl., ktorá je predmetom prebiehajúceho konania, na spoločnosť O. V., W..Y..R.. a súčasne navrhla postup podľa § 80 ods. 1 C.s.p., odvolací súd po splnení zákonom stanovených predpokladov uznesením zo dňa 02.07.2020, č.k. 3Co106/2019-162, pripustil, aby namiesto pôvodnej žalobkyne vstúpila do konania a ďalej ako žalobca vystupovala spoločnosť O. V., W..Y..R., H.: XX XXX XXX, V. XXX, V..

16. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zjavné, že súd prvej inštancie vyhodnotil nárok uplatnený pôvodnou žalobkyňou s poukazom na ustanovenia § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 258/2001 Z.z. a § 9 ods. 2 v spojení s § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. (v zmysle ktorých v prípade absencie tam ustanovených náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere sa poskytnutý úver považuje za bezúročný a bezpoplatkov) ako nárok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a 456 Občianskeho zákonníka, s ktorým sa možno plne stotožniť. Uvedenému posúdeniu pritom predchádzalo vyhodnotenie právneho vzťahu medzi stranami sporu ako vzťahu spotrebiteľského, keďže jednotlivé úverové zmluvy uzatváral žalovaný ako dodávateľ s pôvodnou žalobkyňou, vystupujúcou v postavení spotrebiteľa. Tieto úverové zmluvy pritom spadali pod právnu úpravu ustanovení zákona č. 258/2001 Z.z., ako aj zákona č. 129/2010 Z.z., a preto sa pri nich vyžadovalo splnenie zákonom požadovaných zmluvných náležitostí, ktorých nesplnenie (tak ako v danej veci) malo za následok, že žalovanému vznikol nárok na vrátenie len ním poskytnutej istiny úveru. Pôvodná žalobkyňa v žalobe uviedla, že na úverových zmluvách zaplatila žalovanému nad rámec istiny spolu sumu 8.341,63 eura, zodpovedajúcu peňažnému rozdielu medzi ňou uhradenou sumou a žalovaným poskytnutou istinou z jednotlivých úverových zmlúv, a túto považovala za zaplatenú bez právneho dôvodu práve z dôvodu absencie obligatórnych náležitostí požadovaných zákonom č. 258/2001 Z.z., ako aj zákonom č. 129/2010 Z.z. v úverových zmluvách.

17. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia rovnako vyplýva, že konajúci súd žalobu pôvodnej žalobkyne zamietol čiastočne z dôvodu uplynutia objektívnej a subjektívnej premlčacej doby, pričom pri nároku uplatnenému zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 20.08.2015, ktorý nepovažoval za premlčaný, nedôvodnosť žaloby založil na konštatovaní, že od tejto zmluvy mohla pôvodná žalobkyňa odstúpiť.

18. Pôvodná žalobkyňa v odvolaní nesúhlasila s právnym posúdením námietky premlčania, konkrétne s posúdením dĺžky objektívnej premlčacej doby konajúcim súdom majúc za to, že na strane žalovaného išlo o prípad úmyselného bezdôvodného obohatenia, a preto sa jej právo mohlo premlčať najneskôr uplynutím 10-ročnej, a nie 3-ročnej objektívnej premlčacej doby. S uvedenou odvolacou námietkou sa odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, stotožnil.

19. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

20. Podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

21. Bezdôvodné obohatenie je právny inštitút, ktorý vznik obohatenia viaže na to, že na takéto obohatenie nie je právny dôvod, žiadna zmluva, resp. dohoda alebo zákonné ustanovenie, čiže ide o obohatenie neoprávnené. Pri práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je stanovená dvojitá kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna, ktorá je 2-ročná, a objektívna 3-ročná, resp. 10-ročná. Ich začiatok je stanovený odlišne a ich vzájomný vzťah je taký, že sú na sebe nezávislé čo do svojho plynutia, jeho začiatku, aj konca. Ak skončí plynutie niektorej z nich, právo sa premlčí bez ohľadu na druhú premlčaciu dobu.

22. Vychádzajúc z jednotlivých úverových zmlúv, s výnimkou zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 20.08.2015, je zrejmé, že v nich žalovaný označil kolónku o účele úveru - na výkon zamestnania, z čoho vyvodzoval nespotebiteľský charakter zmlúv. Pôvodná žalobkyňa pritom v konaní preukázala, že v čase uzatvárania úverových zmlúv bola poberateľkou starobného dôchodku (od roku 2004 ako uviedol súd prvej inštancie - pozn. odvolacieho súdu), a teda žiadne povolanie nevykonávala. Žalovaný, ktorý tvrdil opak, bol povinný uniesť dôkazné bremeno o tvrdenom charaktere poskytnutých úverov, pričom v tomto smere neprodukoval žiaden dôkaz preukazujúci, že by pôvodnej žalobkyni poskytol úvery práve na výkon zamestnania. Z uvedeného možno vyvodíť, že žalovaný podnikal aktívne a nedobromyseľné kroky smerujúce k tomu, aby sa predmetné zmluvy javili ako nespotebiteľské; ako podnikateľský subjekt, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov nebankovým spôsobom, musel pritom vedieť, že ak úver poskytnutý pôvodnej žalobkyni nespadá do rámca tých úverov upravených zákonom č. 258/2001 Z.z., resp. zákonom č. 129/2010 Z.z., pôvodná žalobkyňa nebude požívať spotrebiteľskú ochranu a v prípade absencie zmluvných náležitostí vyžadovaných citovanými zákonmi sa nebude môcť dovolávať bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Uvedené konanie žalovaného má potom znaky úmyselného protiprávneho konania, ktorým mal úmysel získať pre seba bezdôvodné obohatenie v rozsahu sumy prevyšujúcej poskytnutú istinu. V tomto smere odvolací súd dopĺňa, že pri posúdení úmyslu žalovaného je potrebné vychádzať z právnej úpravy zavinenia v trestnom práve. O priamy úmysel pri bezdôvodnom obohatení ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil, vedel, že svojim konaním také obohatenie získa a súčasne ho získať chcel. O nepriamy úmysel ide, ak ten, kto sa na úkor iného obohatil, vedel, že svojim konaním môže získať bezdôvodné obohatenie a pre prípad, že sa tak stane, bol s takým následkom uzročený.

23. V tejto súvislosti odvolací súd udáva, že len samotná skutočnosť, že žalovaný chcel na základe jednotlivých zmlúv o úvere získať od pôvodnej žalobkyne odplatu vo forme poplatku ešte sama o sebe nepreukazuje jeho úmysel získať bezdôvodné obohatenie. Tento nemožno vyvodíť ani zo všeobecných tvrdení pôvodnej žalobkyne o tom, že uzatvorené úverové zmluvy neobsahovali obligatórne náležitosti; dôsledkom tejto skutočnosti je totiž, že sa čerpané úvery považujú za bezúročné a bez poplatkov.

24. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že zo správania žalovaného možno vyvodíť jeho motív pripraviť pôvodnú žalobkyňu o ochranu, ktorú jej ako spotrebiteľke v čase uzatvárania úverových zmlúv poskytovalo spotrebiteľské právo. Zároveň, možno jeho konanie označiť ako rozporné so smernicou č. 2005/2009 ES zo dňa 11.05.2005 o nekalých obchodných praktikách voči spotrebiteľovi na vnútornom trhu, a tak ho zaradiť pod nekalú obchodnú praktiku. Uvedené skutočnosti majú vo svojom súhrne za následok, že v danom prípade sa premlčanie práva pôvodnej žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia posudzuje podľa ustanovenia § 107 ods. 2 veta za čiarkou Občianskeho zákonníka v 10-ročnej objektívnej premlčacej dobe.

25. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je ďalej zjavné, že súd prvej inštancie zamietol nárok pôvodnej žalobkyne vyplývajúci z označených úverových zmlúv ako premlčaný nielen z dôvodu uplynutia objektívnej, ale i subjektívnej premlčacej doby (viď odôvodnenie v bodoch 5.5 až 5.8), keďže sa nestotožnil s jej tvrdením, že sa o bezdôvodnom obohatení dozvedela od svojho zástupcu na porade dňa 06.07.2017. Túto okolnosť, resp. nesprávnosť tohto právneho záveru konajúceho súdu, pôvodná žalobkyňa v odvolaní nenamietala, nakoľko odvolacie námietky smerovala len voči nesprávnemu právnenému posúdeniu plynutia objektívnej premlčacej doby ako 3-ročnej, keď podľa jej názoru išlo o 10-ročnú premlčaciu dobu. Vzhľadom na to, že žalobkyňa v odvolaní neuviedla žiadne skutočnosti, ktorými by spochybnila správnosť súdom prvej inštancie posúdené námietky premlčania z hľadiska

ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, t.j. premlčania jej nároku z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej doby, pričom nijakým spôsobom nevyvrátila ani skutkové závery konajúceho súdu o tom, že subjektívna premlčacia doba uplynula pri zmluve o úvere č. XXXXXXXX najneskôr dňa 20.02.2013, pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXX dňa 11.06.2013, pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXX uplynula dňa 24.06.2013, resp. 05.01.2015 a pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXX dňa 24.08.2013, resp. 05.01.2015, neostalo odvolaciemu súdu iné ako z týchto záverov súdu prvej inštancie vychádzať; v takom prípade nárok uplatnený z označených úverových zmlúv, v celkovej sume 7.857,63 eura treba považovať za premlčaný v subjektívnej premlčacej dobe podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

26. K uvedenému považuje odvolací súd za potrebné doplniť, že pôvodná žalobkyňa sa v konaní domáhala vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že označené úverové zmluvy považovala za bezúročné a bez poplatkov, nakoľko v nich absentovali obligatórne zmluvné náležitosti stanovené zákonom, čo má za následok, že sa poskytnuté úvery považujú za bezúročné a bez poplatkov. Pre nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia pri úvere, ktorý je bezúročný a bez poplatkov, teda založený na vrátení plnenia toho, čo pôvodná žalobkyňa zaplatila nad rámec istiny úveru, je rozhodujúci okamih, kedy oprávnený zistí také okolnosti, z ktorých možno vyvodiť, že zmluva je bezúročná a bez poplatkov, čo predpokladá nadobudnutie vedomosti o tom, že 1/ v dôsledku neuvedenia označených náležitostí v zmluve o spotrebiteľskom úvere je poskytnutý úver bezúročný a bez poplatkov, t.j. vedomosť o obsahu práva, 2/ zmluva neobsahuje potrebné údaje (vedomosť o obsahu zmluvy), 3/ oprávnený plnil nad rámec istiny úveru (vedomosť o rozsahu obohatenia).

27. Vedomosť o obsahu práva je ovládaná zásadou „nezalosť práva/zákona neospravedlňuje“ vyplývajúcou z nevyvrátiteľnej právnej domnienky vyplývajúcej zo zákona, v zmysle ktorej o všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov vyhlásené, sa má za to, že dňom vyhlásenia sa stalo známym každému, koho sa to týka (§ 2 zákona č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky, účinný do 31.12.2015, § 15 zákona č. 400/2015 Z.z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky). Znalosť práva sa teda u jeho adresátov nevyvrátiteľne predpokladá, pričom inak tomu nemôže byť ani v prípade posudzovania znalosti práva u pôvodnej žalobkyne. Za okamih vzniku skutočnej vedomosti o obsahu práva, je preto potrebné považovať deň účinnosti právneho predpisu, podľa ktorého bola tá ktorá úverová zmluva uzavretá a podľa ktorého sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov; v prejednávanej veci ide o zákon č. 258/2001 Z.z. (účinný od 01.10.2001), ako aj zákon č. 129/2010 Z.z. (účinný od 02.04.2010).

28. Vedomosť o tom, že úverové zmluvy neobsahujú požadované údaje je potrebné na strane pôvodnej žalobkyne viazať k okamihu podpisu tej ktorej zmluvy. Podpis predstavuje prejav súhlasu s písomným právnym úkonom a ako prejav súhlasu teda logicky zahŕňa aj prejav znalosti obsahu zmluvy. Vedomosť o tom, že tá ktorá úverová zmluva neobsahuje požadované údaje pôvodná žalobkyňa teda nadobudla už podpisom jednotlivých zmlúv.

29. Ďalšou podmienkou, je posúdenie okamihu vedomosti pôvodnej žalobkyne o tom, že žalovanému plní nad rámec istiny. Pre posúdenie uvedeného okamihu je významné, kedy pôvodná žalobkyňa preukázateľne získala informácie, na základe ktorých mohla urobiť dostatočný úsudok o tom, že jej platby titulom jednotlivej úverovej zmluvy presiahli v úhrne výšku istiny úveru poskytnutej zo strany žalovaného. Tým, že splátky úveru uhradza samotný dlžník v jemu známej výške, úsudok o okamihu splatenia sumy zodpovedajúcej istine možno urobiť na základe jednoduchého matematického výpočtu. Za splnenia predchádzajúcich zložiek vedomosti o obsahu práva a obsahu zmluvy, sa dlžník dozvie o tom, že platí veriteľovi nad rámec poskytnutej istiny súčasne s okamihom, kedy uhradí splátku, ktorou poskytnutú istinu prvýkrát preplatí.

30. V nadväznosti na uvedené právne východiská odvolací súd uvádza, že v sporoch o vydanie bezdôvodného obohatenia na základe žalôb podaných spotrebiteľmi treba vychádzať z toho, že oprávnený spotrebiteľ sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka), keď získa znalosť skutkových okolností, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie, t.j. má k dispozícii údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia. Skutkovými okolnosťami v prípade bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru sú tie, ktorými spotrebiteľ sám skutkovo odôvodňuje podanú žalobu. Skutkové okolnosti, ktorými v prípade absencie niektorej z taxatívne vymenovaných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere spotrebiteľ odôvodňuje uplatnený nárok

vyplývajú priamo zo zákona, preto sa má za to (t.j. platí nevyvrátiteľná domnienka), že sú spotrebiteľovi známe (§ 15 zákona č. 400/2015 Z.z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky). To, kedy spotrebiteľ získa informáciu o právnom posúdení, t.j. informáciu o tom, že sa môže domáhať vydania bezdôvodného obohatenia, nie je pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby relevantné, ako správne konštatoval i súd prvej inštancie. Ak teda spotrebiteľ má vedomosť o tom, že úverová zmluva neobsahuje niektorý z údajov taxatívne vymenovaných v § 4 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z.z., resp. § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z., ktorého absencia má za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru, možno konštatovať, že má znalosť skutkových okolností, z ktorých môže vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie; vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia nadobúda v okamihu, kedy zaplatí veriteľovi plnenie nad rámec poskytnutej istiny. K tomuto názoru sa prikláňa aj aktuálna rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (uznesenie zo dňa 22.05.2019, sp. zn. 8 Cdo 163/2018, uznesenie zo dňa 10.01.2018, sp. zn. 3 Cdo 169/2017).

31. Z pôvodnou žalobkyňou uvádzaných skutočností, z ktorých vyplýva, že čerpané úvery žalovanému vždy riadne splatila, ako aj zo skutočností zistených konajúcim súdom v rámci dokazovania, ktoré pôvodná žalobkyňa v odvolaní nijako nespochybnila, je potom zrejmé, že vykonávala jednotlivé úhrady (mesačné splátky) v zmysle ustanovení tej ktorej úverovej zmluvy, a preto jej začala plynúť subjektívna 2-ročná premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia v okamihu vykonania prvej platby nad rámec poskytnutej istiny (čo pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXXXXX a č. XXXXXXXXXXXX pripadá na 05.01.2012, ako uviedol i súd prvej inštancie, pri zmluve o úvere č. XXXXXXXX, s mesačnou splátkou á 58 eur pri 7. splátke, a pri zmluve o úvere č. XXXXXXXXXXXX, s mesačnou splátkou á 125 eur tiež pri 7. splátke); nárok pôvodnej žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia bol potom evidentne premlčaný v subjektívnej premlčacej dobe podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

32. S poukazom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd vyhodnotil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti, v ktorej zamietol žalobu o zaplatenie sumy 7.857,63 eura spolu s príslušenstvom ako vecne správny, a preto ho v zmysle § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil.

33. Pre úplnosť odvolací súd udáva, že uplatnenie námietky premlčania zo strany žalovaného nepovažoval za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý namietal právny zástupca pôvodnej žalobkyne v konaní na súde prvej inštancie. O taký prípad by totiž išlo vtedy, ak by výkon práva namietat' premlčanie bol len prostriedkom umožňujúcim žalovanému poškodiť pôvodnú žalobkyňu, ktorú okolnosť pôvodná žalobkyňa v konaní netvrdila a ani nepreukázala, keď len vo všeobecnosti poukazovala na súdne rozhodnutie vo veci vedenej na Krajskom súde v Trnave, sp. zn. 26Co/55/2017.

34. Pokiaľ ide o nárok vyplývajúci zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 20.08.2015, vo výške 484 eur, ktorý súd prvej inštancie rovnako ako nedôvodný zamietol, sa odvolací súd stotožnil s odvolacou argumentáciou pôvodnej žalobkyne, že v tejto časti je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné. Vychádzajúc z bodu 5.4 odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že dôvodom zamietnutia žaloby v tejto časti bola len tá skutočnosť, že pôvodná žalobkyňa mohla od pre ňu nevýhodnej zmluvy, resp. zmluvy s neprímerane dohodnutou výškou odplaty za poskytnutý úver, odstúpiť v lehote 14 kalendárnych dní. Pôvodná žalobkyňa pritom v rámci opisu skutkových tvrdení v žalobe a následne i v priebehu konania uvádzala, že v úverovej zmluve absentujú obligatórne náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a), f), i), j) a y) zákona č. 129/2010 Z.z., čo má za následok sankciu podľa § 11 ods. 1, písm. a) citovaného zákona a poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, pričom namietala i výšku dohodnutej odplaty presahujúcu tú, obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. S touto podstatnou argumentáciou pôvodnej žalobkyne, na ktorej založila dôvodnosť podanej žaloby v tejto časti, sa súd prvej inštancie vôbec nevysporiadal, a teda nevyhodnotil, či zmluva o úvere č. XXXXXXXXXXXX spĺňa obsahové náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere stanovené zákonom č. 129/2010 Z.z., resp. či výška požadovanej odplaty za poskytnutie úveru korešponduje s ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Uvedená skutočnosť má za následok, že súdom prvej inštancie koncipované odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v časti posúdenia nároku vyplývajúceho zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 20.08.2015, vo výške 484 eur, nespĺňa požiadavku dostatočného a náležitého súdneho rozhodnutia, v ktorom sa konajúci súd vôbec nevysporiadal s podstatnou časťou argumentácie pôvodnej žalobkyne, na ktorej založila opodstatnenosť svojej žaloby. Ústavný súd Slovenskej republiky pritom považuje za nevyhnutné, aby sa všeobecný súd v odôvodnení rozhodnutia v potrebnom rozsahu zaoberal a vysporiadal s myšlienkovými konštrukciami, na ktorých je založená

argumentácia strany sporu a nadväzne na to sa s nimi buď stotožnil, alebo ich vyvrátil, resp. spochybnil. Iba takýto prístup môže zodpovedať kritériám riadneho odôvodnenia rozhodnutia ako jedného zo základných atribútov spravodlivého procesu (nález zo dňa 10.12.2009, sp. zn. IV. ÚS 296/09).

35. Odvolací súd je toho názoru, že bolo povinnosťou súdu prvej inštancie, aby sa v okolnostiach danej veci v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal s tou argumentáciou pôvodnej žalobkyne vo vzťahu k nároku vyplývajúceho zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 20.08.2015, ktorú možno považovať za kľúčovú z hľadiska posúdenia jeho oprávnenosti. Porušenie tejto povinnosti malo za následok, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v tejto časti nezodpovedá požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré by dalo jasné a zrozumiteľné odpovede na relevantné právne a skutkovo súvisiace otázky vo vzťahu k pôvodnou žalobkyňou uplatnenému nároku na zaplatenie sumy 484 eur s prísl. Súd prvej inštancie tým znemožnil pôvodnej žalobkyni, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nakoľko uvedený nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo zvyšnej zamietajúcej časti (o zaplatenie 484 eur s prísl.) a v časti náhrady trov konania podľa § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. zrušil a podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V novom konaní súd prvej inštancie vec opätovne prejedná, ustáli skutkový stav, v rámci ktorého preskúma zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 20.08.2015 z hľadiska jej obsahových náležitostí v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. účinnom v čase jej uzavretia a zhodnotí, či úver poskytnutý pôvodnej žalobkyni možno považovať za bezúročný a bez poplatkov v zmysle § 11 ods. 1 citovaného zákona. Zároveň súd prvej inštancie vyhodnotí dôvodnosť argumentácie pôvodnej žalobkyne ohľadne dojednanej odplaty z hľadiska jej súladnosti s ustanovením § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Svoje závery o skutkových zisteniach a právnom posúdení veci odôvodní zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom v súlade s § 220 ods. 2 C.s.p. tak, aby bolo v plnej miere naplnené právo strán sporu na spravodlivé súdne konanie.

36. Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci rozhodne i o náhrade trov odvolacieho konania (§ 262 ods. 1, § 396 ods. 3 C.s.p.).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).